

Obszary badawcze współczesnej kryminalistyki

Wydawnictwo
Uniwersytetu Śląskiego

Katowice
2011

Obszary badawcze
współczesnej kryminalistyki

NR 2809

Obszary badawcze współczesnej kryminalistyki

pod redakcją
Tadeusza Widły

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Katowice 2011

Redaktor serii: Prawo
Andrzej Matan

Recenzent
Zdzisław Kegel

Spis treści

Słowo wstępne	7
<i>Małgorzata Andrzejkiewicz</i> : Zmienność elementów mierzalnych ichnogramu . . .	9
<i>Krystyna Bronowska</i> : Potrzeby badawcze w zakresie naruszeń wymagań ochronnych środowiska naturalnego.	27
<i>Adam Buczek</i> : Znaczenie akt w badaniach identyfikacyjnych pisma ręcznego . .	33
<i>Michał Gramatyka</i> : Systemy aktywizacji społeczeństwa i próby ich adaptacji w Polsce (na przykładzie wybranych miast)	38
<i>Kazimiera Juszka, Elżbieta Żywucka-Kozłowska</i> : Konfrontacja w opinii funkcjonariuszy policji	52
<i>Hubert Kolecki</i> : Niektóre zaniedbane obszary badawcze współczesnej kryminalistyki w Polsce	62
<i>Anna Koziczak</i> : Perspektywy rozwoju biometrii	71
<i>Olga Krajniak</i> : Wybrane problemy ścigania przestępstw gospodarczych	78
<i>Ryszard Krawczyk</i> : Fałszerstwa dzieł sztuki – nowe aspekty starego problemu . .	87
<i>Jan A. Księżyk</i> : Wybrane aspekty stosowania środków przymusu bezpośredniego przez policję w związku z art. 74 § 2 k.p.k.	95
<i>Violetta Kwiatkowska-Wójcikiewicz</i> : Czynności dowodowe w postępowaniu administracyjnym w świetle badań pilotażowych	104
<i>Marek Leśniak</i> : Perswazyjność opinii biegłego	116
<i>Marek Łachacz</i> : Działanie środka do kontroli korespondencji bez potrzeby jej otwierania	129

<u>Marek Łachacz</u> : Działanie środków do wzmacniania śladów wgłębianych w sypkich podłożach	133
<i>Szymon Matuszewski</i> : Teoremat Bayesa a obszary badawcze grafologii sądowej .	139
<i>Mirosław Owoc</i> : Reguły składania podpisów	149
<i>Karol Sławik</i> : Regionalne potrzeby organizacyjno-badawcze	153
<i>Adam Taracha</i> : Taktyka kryminalistyczna a postęp techniczny	157
<i>Krzysztof Wątopek, Dorota Zienkiewicz</i> : Ocena materiału dowodowego w orzecznictwie sądowym	169
<i>Tadeusz Widła</i> : Nowojorska reforma policji	180
<i>Elżbieta Żywucka-Kozłowska, Kazimiera Juszka</i> : Jakość kontroli w warunkach izolacji penitencjarnej	189
Summary	199
Zusammenfassung	201

Słowo wstępne

Przedkładamy Czytelnikom materiały z sesji naukowej nt. *Obszary badawcze współczesnej kryminalistyki*, połączonej z obchodami 30-lecia Katedry Kryminalistyki Uniwersytetu Śląskiego.

Część artykułów zamieszczonych w niniejszym tomie podejmuje problematykę wartościowania dowodów sądowych. I tak, Kazimiera Juszka i Elżbieta Żywucka-Kozłowska zaprezentowały wyniki badań nad ocenami konfrontacji czynionymi przez funkcjonariuszy policji, próbując odpowiedzieć na pytanie, czy ta czynność kryminalistyczna (i procesowa) jest efektywna i jaką rolę odgrywa w procesie dowodzenia. Violetta Kwiatkowska-Wójcikiewicz przedstawiła dyskusję nad subiektywizmem biegłych. Marek Leśniak poddał analizie perswazyjność opinii biegłych, Szymon Matuszewski zaś podjął rozważania nad zastosowaniem teorematu Bayesa w kryminalistycznym pismoznawstwie.

Identyfikacja kryminalistyczna była też przedmiotem badań Małgorzaty Andrzejkiewicz (*Zmienność elementów mierzalnych ichnogramu*), Adama Buczka (*Znaczenie akt w badaniach identyfikacyjnych pisma ręcznego*), Anny Kozićczak (*Perspektywy rozwoju biometrii*), Marka Łachacza (*Działanie środków do wzmacniania śladów wgłębionych w sypkich podłożach*) i Mirosława Owoca (*Reguły składania podpisów*).

W tomie znalazła się także kontrowersyjna diagnoza autorstwa Huberta Koleckiego, zatytułowana *Niektóre zaniedbane obszary badawcze współczesnej kryminalistyki w Polsce*. Przegląd zawartości niniejszego tomu dowodzi jednak, że kryminaliści wcale nie zaniedbują problemów wskazanych przez tego Autora, co nie oznacza, że aktualny stan należy uznawać za w pełni satysfakcjonujący.

Kwestii dopasowywania programów badawczych do zapotrzebowania społecznego poświęcił swój artykuł Karol Sławik (*Regionalne potrzeby organiza-*

cyjno-badawcze). Po omówieniu specyfiki województwa zachodniopomorskiego przedstawił problematykę podejmowaną przez pracowników Katedry Kryminalistyki i Kryminologii Uniwersytetu Szczecińskiego.

Realizacja czynności kryminalistycznych na ogół pociąga za sobą ingerencję w podstawowe prawa jednostki, jak wolność, prawo do prywatności *etc.* I tak, Jan A. Księżyk omówił wybrane aspekty stosowania środków przymusu bezpośredniego przez policję w związku z art. 74 § 2 k.p.k. Marek Łachacz zaprezentował działanie środka do kontroli korespondencji bez potrzeby jej otwierania. Natomiast Adam Taracha ukazał problemy, jakie w kontekście praw człowieka rodzi stosowanie nowoczesnych narzędzi umożliwiających pozyskiwanie i przetwarzanie danych o człowieku. Z kolei Elżbieta Żywucka-Kozłowska opisała badania jakości kontroli sprawowanej nad osobami pozostającymi w izolacji penitencjarnej (aresztowanymi, skazanymi).

Pozostałe teksty – mimo ich walorów – trudno zebrać w spójny pakiet. Krystyna Bronowska zaprezentowała potrzeby badawcze w zakresie naruszeń wymagań ochronnych środowiska naturalnego. Olga Krajniak omówiła wybrane problemy ścigania przestępstw gospodarczych. Ryszard Krawczyk przedstawił fałszerstwa dzieł sztuki – nowe aspekty starego problemu. Choć kryminalistykę łączy się zazwyczaj z postępowaniami karnymi (z tego względu poświęcili swe opracowanie ocenie materiału dowodowego w orzecznictwie sądowym Krzysztof Wątopek i Dorota Zienkiewicz), to przecież jest to jednak głębokie uproszczenie, co potwierdza tekst Violetty Kwiatkowskiej-Wójcikiewicz (*Czynności dowodowe w postępowaniu administracyjnym w świetle badań pilotażowych*). Z kolei Tadeusz Widła pokazał główne fakty i mity, jakie zrodziła nowojorska reforma policji.

Długo, o wiele za długo, trwało kompletowanie tego tomu. I za to, za stanowczo zbyt niski poziom naszej asertywności w toku samego zbierania tekstów i poreczenyjnych oświadczeń Autorów, chcielibyśmy wszystkich przeprosić. Jeżeli coś nas rozgrzesza, to fakt, że niektórzy Autorzy ogłosili drukiem swe teksty w periodykach prawniczych i kryminalistycznych. Zdecydowaliśmy się jednak na opublikowanie ich również w niniejszym tomie, bez nich bowiem obraz konferencji byłby niepełny.

Tadeusz Widła

Research areas of contemporary criminology

S u m m a r y

The book in question is composed of the works presented at the Convention of the Criminology Departments which took place on 8–10 June 2005 in Wisła.

Małgorzata Andrzejkovicz conducted critical studies of the so far existing knowledge on ichnogram (the walking path) and confronted the findings with the results of the experiment she carried on. The very results were substantially in line with the literature of the subject. Partially, though, they diverged from some reports by W. Bodziak, H. Gross, P. Horoszowski, N.A. Sieliwanow and L. Wachholz. These, on the other hand, differ from coherent findings by other authors.

Krystyna Bronowska conducted the studies on the use of the criminological technique in the proceedings in cases against the environment. To do so, she conducted the preliminary research of the acts of the proceedings dealt with between 1998 and 2000 (145 proceedings) and between 2002 and 2004 (795 proceedings) in zachodniopomorskie voivodship. The conclusions are depressing. While in the first of the two compared periods every second case was consulted with the criminologists, in the second one, despite a clear increase in proceedings, the criminologist expertise was not used at all.

Adam Buczek dealt with the issue of the role of acts in the identification studies of handwriting. Appreciating the nature of controversy, he was determinedly in favour of the advocates of providing the acts to the expert witnesses, illustrating them with telling examples.

Michał Gramatyka described the involvement of the society in Tychy in revealing crimes and perpetrators within the *Crime-Stoppers* programme.

Kazimiera Juszka and Elżbieta Żywucka-Kozłowska presented the results of their studies on the quality of searches, being the personal controls of prisoners and their rooms. The studies took on the form of interviews conducted with the functionaries of prison service. The objects illegally distributed to the places of isolation or the ones produced there.

Hubert Koleccki presented the research areas of criminology which he considers neglected. They include, among others, criticism of dealing with the cases of economic crimes, a controversial issue of the acceptability of general criminological opinions and metaopinions as well as *modus operandi* subject-matters.

Anna Koziczak discussed the perspectives of biometry. The author expects that a primary fascination with the possibilities of this discipline should weaken and the methods awkward in using or socially disapproved should be gradually eliminated.

Olga Krajniak showed the specificity of economic crimes, constituting a characteristic of offenders (not only physical, but also legal ones) as well as means and circumstances of commit-

ting this type of a crime. The symptoms here include divergences from the algorithm of the appropriate economic-financial operations. The very symptoms and forms of their traces limit the source of evidence to be conducted in such cases.

Ryszard Krawczyk described the usage of the achievement of criminology in proceedings in fabrication or the turnover of fake works of art – the symptomatology of the phenomenon and an optimal order of identification actions.

Jan Adam Księżyk evaluated the usage of a direct pressure in the context of the article 74 paragraph 1 of the criminal law code (a ban on pressure to self-accuse or prove one's innocence). According to his evaluation, current normative regulations of this issue need thorough changes.

Violetta Kwiatkowska-Wójcikiewicz dealt with the evidence actions in an administrative proceeding. Questionnaire studies concerned the work of the employees of the Town Hall in Toruń. The author found that despite the fact that the documents play an important role, the workers think that it is not their task to decide if they are authentic or not. Moreover, examination is conducted, though not in a criminological sense because the traces are not revealed and protected and, when needed, neither are interrogation and proofs from the expert witnesses.

Marek Leśniak presented the problem of persuasion of the expert witness opinion. He noticed that it is conditioned by the form of interaction between the process-expert governing body.

Marek Łachacz described the effectiveness of the means to reinforce traces on loose surfaces: spraying a hair spray, silicon oil, and *Unifix* product and, in case of snow, a wax spray.

Szymon Matuszewski referred to the issue of using Bayes' theorem in writing studies. The analyses conducted inclined him to admit that due to the specificity of writing studies the very method of objectivization will be possible in distant future.

Mirosław Owoc evaluated the already existing rules of giving signatures. He concluded that they do not correspond with the knowledge coming from the experiences of criminological writing.

Karol Sławik referred to the issue of regional needs as a factor determining a choice of the research areas to be dealt with on the example of zachodniopomorskie voivodship.

Adam Taracha described the role of a technical development in the criminological strategy. He considered among other things controversies deriving from contemporary possibilities of gaining images and recording behaviours discretely.

Tadeusz Widła disperses persistently repeated myths on Bratten-Giuliani reform of police in New York.

Dorota Zienkiewicz and Krzysztof Wątopek treat about the evaluation of proofs in the light of the adjudication of Polish courts. The authors of the article analysed the adjudication concerning the hearing, interrogation, trial experiment and expert witness opinion.

Die Forschungsgebiete der gegenwärtigen Kriminalistik

Zusammenfassung

Der vorliegende Band besteht aus den während des vom 8. bis zum 10. Juni 2005 in Wisła stattgefundenen Kongresses der Lehrstühle für Kriminalistik vorgelegten Monografien:

Małgorzata Andrzejkowicz ist den bisherigen Kenntnissen über das Ichnogramm (Aufzeichnung der Gehspur) kritisch nachgegangen und hat sie mit Ergebnissen des von sich selbst durchgeführten Experimentes konfrontiert. Obwohl die Resultate mit der Fachliteratur übereinstimmen, unterschieden sie sich jedoch teilweise von manchen von W. Bodziak, H. Gross, P. Horoszowski, N.A. Sieliwanow, und L. Wachholz erstatteten Berichten, und diese wichen wiederum von den zu dem Thema von anderen Autoren vertretenen kohärenten Meinungen ab.

Krystyna Bronowska führte Untersuchungen über die Anwendung der kriminalistischen Technik beim Verfahren wegen der Straftaten gegen die Umwelt durch. Zu diesem Zwecke überprüfte sie die Untersuchungsakten von den Verfahren, welche in den Jahren 1998–2000 (145 Verfahren) und 2002–2004 (795 Verfahren) auf dem Gebiet der westpommerischen Wojewodschaft durchgeführt wurden. Die Schlussfolgerungen sind wirklich deprimierend. Wenn in der ersten Periode in jeder zweiten Sache ein Gutachten der Kriminologen eingeholt wurde, wurde in der zweiten Periode trotz auffälliger Zunahme der Verfahren keine einzige kriminalistische Expertise verlangt.

Adam Buczek beurteilte die Bedeutung der Akten bei Identifizierung der Handschrift. Alle Kontroversen zu schätzen wissend erklärte er sich eindeutig dafür, die Akten den Gutachtern zur Verfügung zu stellen, was er an Hand der aussagekräftigen Beispiele veranschaulichte.

Michał Gramatyka schilderte die Teilnahme der Gemeinschaft der Stadt Tychy an der Veröffentlichung der Verbrechensfälle im Rahmen des Programms *Crime-Stoppers*.

Kazimiera Juszka und Elżbieta Żywucka-Kozłowska legten die Ergebnisse der Forschungen über die Bedeutung von solchen spezifischen Durchsuchungen, wie die Kontrolle der Häftlinge selbst und der von ihnen bezogenen Räume vor. Bei der Forschung wurden mit den Beamten des Gefängnisdienstes Interviews geführt, infolgedessen von den ins Gefängnis illegal gelieferten oder dort an Ort u. Stelle hergestellten Gegenstände erfahren werden konnte.

Hubert Kolečki befasste sich mit den seiner Meinung nach vernachlässigten Gebieten der Kriminalistik d.h.: Verfahren wegen Wirtschaftsverbrechen, kontroverse Zulässigkeit von allgemeinkriminalistischen Gutachten und Metagutachten und der Modus Operandi.

Anna Koziczak besprach die Perspektiven der Biometrie. Ihrer Meinung nach wird die frühere Begeisterung für diese Lehre abnehmen und die anwendungsschwierigen oder von der Gesellschaft nicht akzeptierten Methoden werden allmählich eliminiert.

Olga Krajniak zeigte den spezifischen Charakter von wirtschaftlichen Delikten – die Charakteristik von den Tätern der Wirtschaftsdelikte (sowohl physische wie auch juristische Personen) und die Art u. Weise, auf welche derartige Verbrechen begangen werden. Die Symptome der genannten Delikte sind Abweichungen vom Algorithmus der normalen wirtschaftlich-finanziellen Prozeduren. Diese Symptome und deren Spuren verursachen, dass die Anzahl von erhebungsmöglichen Beweisstücken begrenzt ist.

Ryszard Krawczyk beschrieb die Anwendung von den Errungenschaften der Kriminalistik in Verfahren wegen der Kunstwerkfälschung oder des Umsatzes mit gefälschten Kunstwerken – die Symptomatologie der Erscheinung und die bestmögliche Reihenfolge von Identifizierungstätigkeiten.

Jan Adam Księżyk beurteilte die Anwendung des unmittelbaren Zwanges im Zusammenhang des Artikels 74 § 1 der Strafprozessordnung (Verbot des Zwanges zur Selbstanklage oder zum Unschuldsbeweis). Der Verfasser vertritt die Meinung, dass die heutzutage geltende normative Regelung der Rechtsfrage muss geändert werden.

Violetta Kwiatkowska-Wójcikiewicz befasste sich mit den Handlungen des Beweisverfahrens in einem Verwaltungsverfahren. Ihre Umfrage betraf die Tätigkeit von den Angestellten des Stadtmayors in Toruń (Thorn). Die Verfasserin ist zu folgenden Schlüssen gekommen: obwohl Urkunden eine wichtige Rolle spielen, sind die Angestellten der Meinung, dass es nicht ihre Pflicht ist, die Echtheit der Urkunden zu verifizieren. Außerdem gibt es auch Inaugenscheinnahmen – aber nicht im kriminalistischen Sinne, denn es werden hier keine Spuren kundgetan und gesichert – und nötigenfalls auch Vernehmungen und Expertenbeweise.

Marek Leśniak berührte das Thema der eventuellen Anzweiflung des Gutachtens von einem Experten. Die ist, seiner Meinung nach, von Wechselbeziehungen zwischen einem Richter und einem Sachverständigen abhängig.

Marek Łachacz beschrieb die Wirkung von den die Spuren auf pulverigen Flächen fixierenden Mitteln: Bespritzen mit Haarlack, Silikonöl und dem Präparat *Unifix*, und beim Schnee – mit einem Wachsspray.

Szymon Matuszewski befasste sich mit der Anwendung des Theorems von Bayes bei Schriftuntersuchungen und stellte fest, dass diese Methode der Objektivierung in dem Fall erst in ferner Zukunft angewandt werden könnte.

Mirosław Owoc beurteilte die bisher geltenden Prinzipien der Unterschriftsleistung und kam zum Schluss, dass sie mit den Erfahrungen der kriminalistischen Schriftkunde nicht übereinstimmen.

Am Beispiel der Westpommerschen Wojewodschaft besprach Karol Sławik regionale Bedürfnisse als einen Faktor, der die Wahl von bestimmten Untersuchungsfragen determiniert.

Adam Taracha erörterte die Rolle des technischen Fortschritts in kriminalistischer Praxis, u.a. die Kontroversen über heutige Möglichkeiten der diskreten Gewinnung von Abbildern und Aufzeichnung der Verhaltensweise.

In seinem Text setzte sich Tadeusz Widła mit den immer wieder verbreiteten Legenden über die von Bratten und Giuliani durchgeführte Reform von der New Yorker Polizei auseinander.

Dorota Zienkiewicz und Krzysztof Wątorrek befassten sich mit der Beweiswürdigung im Lichte der Rechtsprechung von polnischen Gerichten. Sie untersuchten die Rechtsprechung hinsichtlich der Vernehmung, der Vorzeigung, des Prozessexperimentes und des Gutachtens des Sachverständigen.

Redaktor: *Barbara Todos-Burny*

Projektant okładki: *Paulina Tomaszewska-Ciepty*

Redaktor techniczny: *Małgorzata Pleśniar*

Korektor: *Barbara Jagoda*

Copyright © 2011 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336

ISBN 978-83-226-1987-1

(wersja drukowana)

ISBN 978-83-8012-004-4

(wersja elektroniczna)

Wydawca

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice

www.wydawnictwo.us.edu.pl

e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 12,75. Ark. wyd. 15,0.
Papier offset. kl. III, 90 g Cena 20 zł (+ VAT)

Lamanie: Pracownia Składu Komputerowego
Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego
Druk i oprawa: EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, Spółka Jawna
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Cena 20 zł (+ VAT)

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-8012-004-4